EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 18.10.2023
COM(2023) 641 final

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

EU:n etenemissuunnitelma huumekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi

1. JOHDANTO

Järjestäytyneen rikollisuuden organisoima huumekauppa on **nykyään yksi Euroopan vakavimmista turvallisuusuhkista, ja tilanne pahenee.** Selvä osoitus tästä on Euroopassa saatavilla olevien laittomien huumausaineiden, erityisesti Etelä-Amerikasta peräisin olevan kokaiinin, ennennäkemätön lisääntyminen. Elokuussa 2023 kesti vain kaksi viikkoa, kun Rotterdamissa (Alankomaissa) kahdeksan kokaiinitonnin takavarikkoennätyksen rikkoi 9,5 tonnin takavarikointi Algecirasin satamassa (Espanjassa). Kasvavaa huolta herättävät myös maailmanlaajuisesti kaupattavien synteettisten huumausaineiden tuotanto ja räjähdysmäinen lisääntyminen Euroopassa. Europolin ja Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen (EMCDDA) tekemä yhteinen analyysi osoitti, että **huumekauppa on yksi järjestäytyneen rikollisuuden tärkeimmistä voittoa tuottavista toimintamuodoista**. Sen arvioidaan muodostavan noin viidesosan maailmanlaajuisesta rikoshyödystä.[1]

Suuria voittoja tavoitellessaan rikollisverkostot käyttävät keinoina äärimmäistä väkivaltaa, korruptiota ja pelottelua.[2] Ne pystyvät myös erittäin hyvin luomaan yhteyksiä ja salaamaan suunnitelmansa ja viestintävälineensä, mistä on osoituksena muun muassa EncroChatin sulkeminen, joka on johtanut vähintään **6 558 pidätykseen ympäri maailmaa**.[3] Talous- ja rahoitusrikokset ovat avainasemassa kaiken rikollisen toiminnan tukemisessa, ja korruptio on rikollisverkostoille tärkeä apuväline. Europolin arvioiden mukaan 60 prosenttia EU:ssa toimivista rikollisverkostoista hyödyntää korruptiota laittomien tavoitteidensa saavuttamiseksi. EU:n jäsenvaltioissa takavarikoitiin sekä vuonna 2020 että 2021 keskimäärin noin **4,1 miljardia euroa rikoksella saatuja varoja**. Tämä merkitsee huomattavaa kasvua aiempiin vuosiin verrattuna, mutta määrä on edelleen alle kaksi prosenttia järjestäytyneen rikollisuuden arvioidusta vuotuisesta tuotosta.[4] Nämä laittomasta toiminnasta saadut valtavat tulot käytetään muuhun rikolliseen toimintaan, ja ammattimaiset rikollisjärjestöt pesevät näitä rahoja. Tämän jälkeen tulot investoidaan lailliseen talouteen, ja tällä soluttautumisella on kauaskantoisia ja epävakauttavia seurauksia yhteiskunnalle, oikeusvaltiolle ja luottamukselle viranomaisia kohtaan.

Tämän uhan erittäin näkyvänä seurauksena rikollisten maailmanlaajuinen vaikutus ja rautainen ote huumekaupan toimitusketjuista ovat johtaneet väkivallan lisääntymiseen kaduilla. Monet uhreista eivät ole kilpailevien ryhmien jäseniä vaan sivullisia. Vuonna 2023 uhreiksi joutuivat muun muassa tammikuussa 11-vuotias tyttö Antwerpenissä (Belgiassa), elokuussa 10-vuotias poika Nîmesissä (Ranskassa) ja syyskuussa 13-vuotias poika Tukholmassa (Ruotsissa). He kaikki kuolivat huumeisiin liittyvän väkivallan seurauksena. Lisäksi EU:ssa kuoli vuonna 2021 arviolta 6 200 ihmistä huumausaineiden yliannostukseen.[5]

---

[1] https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets_en
[2] https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report
[3] https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/dismantling-encrypted-criminal-encrochat-communications-leads-to-over-6-500-arrests-and-close-to-eur-900-million-seized
[4] The Other Side of the Coin: An Analysis of Financial and Economic Crime | Europol (europa.eu).
[5] Euroopan huumeraportti 2023, EMCDDA, https://www.emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023/drug-induced-deaths_en

Uhkan mittakaava ja maailmanlaajuisuus edellyttävät **vahvoja ja kestäviä toimia** EU:ssa ja maailmanlaajuisesti. Tästä syystä komissio ehdottaa EU:n etenemissuunnitelmaa huumekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Etenemissuunnitelmassa esitetään 17 toimea neljällä painopistealueella: vahvistetaan logistiikkakeskusten torjuntakykyä eurooppalaisen satama-allianssin avulla, hajotetaan rikollisverkostoja, lisätään ennaltaehkäisytoimia ja vahvistetaan yhteistyötä kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Toimet on määrä toteuttaa vuosina 2024 ja 2025.

2. EU:N STRATEGIA JA VASTATOIMET

Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevassa EU:n strategiassa vuosiksi 2021–2025[6] ja **EU:n huumausainestrategiassa ja huumeidenvastaisessa toimintasuunnitelmassa 2021−2025**[7], jäljempänä ’EU:n strategiat’, vahvistetaan kokonaisvaltaiset EU:n toimintapolitiikat näiden uhkien torjumiseksi EU:n ja jäsenvaltioiden yhteisillä toimilla.

EU panee näitä strategioita parhaillaan täytäntöön ja jatkaa niiden tavoitteisiin pyrkimistä, kuten EU:n turvallisuusunionistrategiaa koskevassa kuudennessa edistymiskertomuksessa[8] korostetaan. Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskeva EU:n strategia tehostaa osaltaan EU:n yhteisiä toimia rikollisverkostojen torjunnassa. Samalla EU on huumausainestrategian ja -toimintasuunnitelman avulla aloittanut työn tasapainoisen, monialaisen lähestymistavan kehittämiseksi. Tavoitteena on vähentää huumausaineiden tarjontaa parantamalla turvallisuutta, vähentämällä huumausaineiden kysyntää ennaltaehkäisyn, hoidon ja hoitopalvelujen avulla sekä puuttumalla huumausaineisiin liittyviin haittoihin. Kuten strategiassa todetaan, komissio käynnistää vuonna 2024 huumausainestrategian täytäntöönpanoa koskevan ulkoisen arvioinnin, ja tarkoituksena on esitellä kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle keväällä 2025.

Toimintapoliittisista aloitteista voidaan todeta, että komissio on esittänyt **useita lainsäädäntöehdotuksia** rikollisverkostojen torjuntaa koskevan EU:n lainsäädännön vahvistamiseksi. Niitä ovat varojen takaisinhankintaa ja menetetyksi tuomitsemista koskevan direktiivin tiukentaminen[9], direktiivin 2019/1153 muuttaminen, jonka myötä lainvalvontaviranomaiset saavat pääsyn keskitettyihin pankkitilirekistereihin, mikä helpottaa talousrikosten tutkintaa,[10] sekä paketti, jolla vahvistetaan EU:n rahanpesun vastaisia sääntöjä[11]. Komissio on myös hyväksynyt ehdotuksen EU:n tulliliiton uudistamisesta.[12] Uudistus parantaa huomattavasti tullin valmiuksia estää vaarallisten tai laittomien tavaroiden pääsy EU:hun sekä

[6] COM(2021) 170 final.
[7] COM(2020) 606 final.
[8] COM(2023) [tarkka viite lisätään myöhemmin, kun se on saatavilla].
[9] COM(2022) 245 final.
[10] COM(2021) 429 final.
[11] COM(2021) 421 final, COM(2021) 420 final, COM(2021) 423 final ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2015/847, annettu 20 päivänä toukokuuta 2015, varainsiirtojen mukana toimitettavista tiedoista ja asetuksen (EY) N:o 1781/2006 kumoamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (EUVL L 141, 5.6.2015, s. 1).
[12] COM(2023) 257 final.

tulli- ja lainvalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä. Lisäksi komissio ehdotti toukokuussa 2023 korruption torjuntaa koskevien EU:n sääntöjen lujittamista.[13]

Lainvalvontavalmiuksia on tehostettu vahvistamalla **Europolin toimeksiantoa**[14], esittämällä **ehdotus poliisiyhteistyösäännöstöstä**, mikä johti operatiivisesta poliisiyhteistyöstä annettuihin suosituksiin[15], sekä hyväksymällä lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta annettu direktiivi[16]. Myös **Prüm-asetuksen** ehdotettu **tarkistus** edistää näitä toimia.[17]

Viime vuosina myös **EU:n oikeudellisia vastatoimia** on parannettu: Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO)[18] perustettiin riippumattomaksi syyttäjänvirastoksi, joka vastaa EU:n taloudellisia etuja vahingoittavien rikosten tutkimisesta sekä kyseisten rikosten tekijöiden asettamisesta syytteeseen ja saattamisesta tuomittaviksi. EPPO on toimivaltainen myös sellaisten rikosten osalta, joissa on kyse rikollisjärjestön toimintaan osallistumisesta, jos järjestö keskittyy rikollisessa toiminnassaan unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavien rikosten tekemiseen. Lisäksi EU hyväksyi **sähköisten todisteiden** rajat ylittävää saatavuutta koskevan paketin[19], joka helpottaa ja nopeuttaa poliisi- ja oikeusviranomaisten tarvitsemien tietojen saantia.

EU:n huumausaineisiin liittyvien kollektiivisten toimien tukemiseksi EMCDDA:n toimeksiantoa on vahvistettu. Näin pyritään erityisesti parantamaan sen uhka-arviointi- ja varhaisvaroitusvalmiuksia ja laajentamaan sen toiminta-ala kattamaan myös huumeiden sekakäyttö, huumausainemarkkinat ja huumeiden tarjonta sekä huumausaineiden lähtöaineet. EMCDDA:sta tulee **EU:n** uusi **huumevirasto**, ja se aloittaa toimintansa 2. heinäkuuta 2024.[20] Uusi virasto tekee terveys- ja turvallisuusuhka-arviointeja synteettisistä huumausaineista. Lisäksi virasto seuraa tiiviisti synteettisiin huumausaineisiin liittyvää kehitystä EU:ssa ja hyödyntää tietoja vastatoimien kehittämisessä. Tärkeä askel on myös sellaisen **eurooppalaisen huumevaroitusjärjestelmän** kehittäminen, jonka avulla kansalliset viranomaiset ja (mahdolliset) huumausaineiden käyttäjät saavat nopeasti tiedon uusien vaarallisten aineiden tulosta markkinoille. Lisäksi virasto voi uuden toimeksiannon myötä tutkia **huumausaineiden**

---

[13] COM(2023) 234 final.

[14] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/794, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastosta (Europol) sekä neuvoston päätösten 2009/371/YOS, 2009/934/YOS, 2009/935/YOS, 2009/936/YOS ja 2009/968/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 135, 24.5.2016).

[15] COM(2021) 780 final.

[16] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/977, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta ja neuvoston puitepäätöksen 2006/960/YOS kumoamisesta (EUVL L 134, 22.5.2023).

[17] COM(2021) 784 final.

[18] Neuvoston asetus (EU) 2017/1939, annettu 12 päivänä lokakuuta 2017, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisessa (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1).

[19] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1543, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2023, eurooppalaisista esittämismääräyksistä ja eurooppalaisista säilyttämismääräyksistä sähköisten todisteiden hankkimiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä ja rikosoikeudellisten menettelyjen perusteella annettujen vapaudenmenetyksen käsittävien rangaistusten täytäntöönpanoa varten (EUVL L 191, 28.7.2023, s. 118) ja
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/1544, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2023, nimettyjen toimipaikkojen nimeämistä ja laillisten edustajien nimittämistä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä sähköisten todisteiden keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä (EUVL L 191, 28.7.2023, s. 181).

[20] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1322, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2023, Euroopan unionin huumevirastosta (EUDA) ja asetuksen (EY) N:o 1920/2006 kumoamisesta (EUVL L 166, 30.6.2023).

lähtöaineita ja perustaa oikeuslääketieteellisten ja toksikologisten laboratorioiden verkoston uusien aineiden ja mahdollisten suuntausten tunnistamiseksi.

Operatiivisella tasolla EU on lisännyt tukeaan jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisille. **Eurooppalainen monialainen rikosuhkien torjuntafoorumi (EMPACT)**, jäsenvaltiovetoinen ja operatiivinen lähestymistapa EU:n sisäiseen turvallisuuteen, on nyt pysyvä väline, jonka rahoitusta on lisätty. Yhteistyötä kansainvälisten kumppanien kanssa jatketaan EMPACTissa komission tuella. **Mafiatyyppisten järjestäytyneiden rikollisryhmien vastainen operatiivinen verkosto** tukee monimutkaisia tutkimuksia suuren riskin rikollisverkostoja vastaan.[21] Tämä johti jo vuonna 2022 erinomaisiin operatiivisiin tuloksiin: 121 pidätykseen ja 12 miljoonan euron käteisvarojen takavarikointiin. Rikollisverkostoja tunnistettiin 42, ja yli 50:tä korkean tason rikollista on tutkittu ja heidät on asetettu syytteeseen Europolin ja Eurojustin tuella. Operatiivista verkostoa vetää tällä hetkellä (vuosina 2022–2023) Belgia ja vuosina 2024–2025 Italia. Komissio tukee tämän uuden painopistetoiminnan tavoitteita ja innovatiivista lähestymistapaa ja kehottaa kaikkia jäsenvaltioita ja kansainvälisiä kumppaneita osallistumaan siihen. Lisäksi salatun viestinnän verkkojen **EncroChatin, SkyECC:n ja AN0M:n** sulkeminen Europolin tuella johti moniin pidätyksiin ja takavarikkoihin. Ennen kaikkea se antoi arvokasta tietoa rikollisverkostojen toiminnasta ja menetelmistä. Europol on tukenut monia muita jäsenvaltioiden onnistuneita tutkimuksia, kuten marraskuussa 2022 toteutettua **Desert Light -operaatiota**[22], jossa hajotettiin kokaiinikauppiaiden ”superkartelli”.

Huumausaineiden merikuljetusten analysointi- ja torjuntakeskuksen (MAOC-N) menestys merivalvontaoperaatioiden tukemisessa on tähän mennessä johtanut 327 653 kokaiinitonnin ja 667 344 kannabistonnin takavarikointiin.[23] Lisäksi Belgia ja Saksa ovat käynnistäneet prosessin keskukseen liittymiseksi. Tarkistetussa **EU:n merellisessä turvallisuusstrategiassa[24] ja sen toimintasuunnitelmassa** vahvistetaan sitoutuminen MAOC-N:n, asiaankuuluvien jäsenvaltioiden viranomaisten ja Euroopan komission yksiköiden ja virastojen yhteisiin operaatioihin lähtömaissa ja EU:n satamissa.

Koska järjestäytynyt rikollisuus on lähes aina ylikansallista, EU solmii lisää kumppanuuksia kolmansien maiden ja erityisesti niiden maiden kanssa, jotka sijaitsevat huumausaineiden keskeisten toimitusreittien varrella. Tähän sisältyvät tiiviimpi yhteistyö **Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen kanssa** EU:n suhteita Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen kanssa koskevan uuden toimintasuunnitelman[25] myötä, EU:n ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian valtioiden yhteisön (CELAC) 17. ja 18. heinäkuuta 2023 pidetyn huippukokouksen julkilausuma[26] sekä EU:n ja Latinalaisen Amerikan sisäisen turvallisuuden komitean (CLASI) välinen yhteistyö, jolla toteutetaan sitoumusta tehostaa toimia oikeuden, turvallisuuden ja kansainvälisten rikollisverkostojen torjunnan aloilla. Alueelliset teknisen avun ohjelmat, kuten **EL PAcCTO, EUROFRONT ja COPOLAD III**, sekä EU:n maailmanlaajuinen järjestäytyneen

[21] Verkostoa rahoitetaan sisäisen turvallisuuden rahastosta (2 miljoonaa euroa vuosina 2024 ja 2025).
[22] https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/heat-rising-european-super-cartel-taken-down-in-six-countries
[23] Tilastoja – MAOC-N.
[24] Tarkistettu EU:n merellinen turvallisuusstrategia on toimitettu neuvostolle hyväksyttäväksi.
[25] JOIN(2023) 17 final.
[26] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12000-2023-INIT/en/pdf

rikollisuuden vastainen **Global Illicit Flows -ohjelma** ovat osoittautuneet tehokkaiksi välineiksi vahvistettaessa kansallisia ja alueellisia valmiuksia torjua järjestäytynyttä rikollisuutta.

Länsi-Afrikassa tehtävässä yhteistyössä keskitytään parantamaan valtiollisten instituutioiden ja alueellisten järjestöjen valmiuksia torjua huumekauppaa merellä. EU on vuodesta 2018 lähtien ottanut käyttöön toisiaan täydentäviä alueellisia ohjelmia, joilla pyritään tukemaan Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön (ECOWAS) maiden pyrkimyksiä torjua ylikansallista järjestäytynyttä rikollisuutta ja laitonta kauppaa, kyberrikollisuutta sekä rahanpesua ja terrorismin rahoitusta.[27] **Afrikan sarvessa** EU:n Atalanta-merioperaatiolla osallistutaan huumekaupan ja asekaupan hankaloittamiseen sekä merirosvouksen ja aseellisten ryöstöjen ehkäisemiseen ja torjuntaan Somalian rannikkovesillä. EU on myös lujasti sitoutunut puuttumaan laittomiin rahavirtoihin **Saharan eteläpuolisen Afrikan laittomia rahoitusvirtoja koskevan Team Europe -aloitteen** avulla.

Pohjois-Afrikka ja Lähi-itä ovat laittomien huumausaineiden merkittävä lähde-, kauttakulku- ja kohdealue, ja laiton huumausainekauppa kasvaa. EU:n rahoittamissa ohjelmissa, kuten **EU4Monitoring Drugs**, on analysoitu uusien huumekauppareittien syntymistä, verkkomarkkinoiden laajenemista ja saatavilla olevien aineiden laajempaa kirjoa.

Lisäksi EU on suunnitellut **Keski-Aasiaa** varten kaksi tärkeää alueellista turvallisuusohjelmaa, joiden avulla se voi strategiansa mukaisesti auttaa Keski-Aasian kumppaneita torjumaan joitakin huumausainerikollisuuteen liittyviä ja myös Afganistanista peräisin olevia riskejä. **Keski-Aasian huumeidentorjuntaohjelmalla** (CADAP) edistetään huumeidenkäytön vähentämistä ja tuetaan Keski-Aasian hallitusten huumepolitiikkaa. Erityisesti sillä parannetaan pääsyä laadukkaisiin huumeiden kysynnän vähentämiseen tähtääviin ohjelmiin. **Keski-Aasiassa toteutettavalla rajaturvallisuusohjelmalla** (BOMCA) edistetään kestävää taloudellista kehitystä yhdennetyn rajaturvallisuuden avulla keskittyen valmiuksien ja instituutioiden kehittämiseen, kaupan helpottamiseen, rajavalvontajärjestelmien parantamiseen ja laittoman kaupan torjumiseen kaikkialla Keski-Aasiassa.

EU:n yhteistyö Länsi-Balkanin maiden kanssa on edelleen hyvin tärkeää. EU:n Länsi-Balkanin kumppanien lisääntynyt osallistuminen kansainvälisiin poliisioperaatioihin, niiden Europolin kanssa tekemä tiiviimpi yhteistyö, joka perustuu yhteyshenkilöiden lähettämiseen Europolin päätoimipaikkaan, sekä niiden osallistuminen EMPACTiin ja yhteisiin tutkintaryhmiin ovat tuottaneet merkittäviä operatiivisia tuloksia. Maille annetaan edelleen EU:n taloudellista ja teknistä tukea. On ratkaisevan tärkeää, että kaikki Länsi-Balkanin kumppanit perustavat toimivat varhaisvaroitusjärjestelmät ja kansalliset huumausaineiden seurantakeskukset parantaakseen tietojenvaihtoa EMCDDA:n kanssa sekä sopivat työjärjestelyistä tämän EU:n viraston kanssa.

Kuusi jäsenvaltiota (Belgia, Saksa, Ranska, Italia, Espanja ja Alankomaat) on perustanut **vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen liittouman**, johon komissio, Europol ja Eurojust osallistuvat. Liittouma on esittänyt useita tärkeitä yhteisen edun mukaisia operatiivisia

[27] *West-African Response on Cybersecurity and Fight against Cybercrime* (OCWAR-C), *West-African response to the fight against Money Laundering and the financing of Terrorism* (OCWAR-M) sekä *West-African response to Trafficking* (OCWAR-T).

toimia, jotka ovat pitkälti EU:n strategioiden mukaisia ja joissa on mukana EU:n virastoja, elimiä ja kehyksiä, kuten EMPACT. Toimissa keskitytään erityisesti operatiivisten tarpeiden tunnistamiseen, logistiikkakeskusten turvallisuuden ja merellisen turvallisuuden vahvistamiseen, rikollisten rahavirtojen katkaisemiseen, lainvalvonnan voimaannuttamiseen teknologian ja innovoinnin avulla sekä kansainvälisen yhteistyön vahvistamiseen. Komissio antaa tunnustusta liittouman työstä ja pyrkii tällä etenemissuunnitelmalla viemään työn seuraavalle tasolle sekä osoittamaan, että EU on sitoutunut toimien tehostamiseen.

3. ENSISIJAISET TOIMET

Rikolliset tarttuvat nopeasti uusiin tilaisuuksiin tehdä voittoa. He pystyvät myös hyvin hyödyntämään yhteiskuntien välillä lisääntyneitä yhteyksiä ja teknologista kehitystä. Tämä jatkuvasti muuttuva ilmiö huomioon ottaen on olennaisen tärkeää keskittää komission, korkean edustajan, Euroopan parlamentin, neuvoston ja EU:n virastojen ja elinten ponnistelut tiettyihin ensisijaisiin toimiin. Toimenpiteiden toteuttaminen edellyttää tehokasta yhteistyötä koko EU:ssa, vuorovaikutusta EU:n strategisten kansainvälisten kumppanien kanssa ja kaikkien mukana olevien määrätietoista poliittista sitoutumista.

Tässä etenemissuunnitelmassa keskitytään neljään painopistealueeseen, joilla toimia aiotaan lisätä.

Ensinnäkin rikolliset käyttävät laittomaan toimintaansa EU:n ja sen ulkopuolisten maiden logistiikkakeskuksia ja rikosten tekemiseen haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä. Tästä syystä EU:n on **vahvistettava logistiikkakeskusten kykyä estää rikollisia käyttämästä niitä hyväkseen**. Tässä on tehtävä tiivistä yhteistyöstä, sillä rikolliset etsivät jatkuvasti heikointa lenkkiä.

Toiseksi rikollisverkostot ovat dynaamisia ja käyttävät yhä enemmän erikoistuneita rikollisten palvelujen tarjoajia, mikä lisää toimijoiden määrää. Yksittäisiä pidätyksiä tarvitaan paljon, mutta ne eivät riitä. On ratkaisevan tärkeää lisätä lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten valmiuksia **hajottaa rikollisverkostoja, häiritä niiden toimintamalleja ja takavarikoida niiden voittoja**.

On myös **keskityttävä voimakkaasti ennaltaehkäisyyn**. Jotta rikollisverkostot eivät pystyisi käyttämään ihmisiä ja yrityksiä hyväkseen, on puututtava järjestäytyneen rikollisuuden perimmäisiin syihin ja tehtävä toimista rikollista toimintaa vastaan pysyvä ratkaisu. Tämä edellyttää paitsi lainvalvontaviranomaisten myös kuntien ja paikallisyhteisöjen toimia.

Järjestäytynyt rikollisuus on aina ollut maailmanlaajuinen ilmiö, mutta viimeaikainen teknologinen kehitys on tehnyt rikollisten maailmanlaajuisesta toiminnasta ja laittoman toiminnan harjoittamisesta EU:n ulkopuolelta käsin entistä helpompaa. **Kansainvälinen yhteistyö** on siksi olennaisen tärkeää rikollisten toimitusreittien katkaisemiseksi ja lainvalvonnan ja oikeudellisen yhteistyön parantamisen tukemiseksi.

3.1. Eurooppalainen satama-allianssi: logistiikkakeskusten torjuntakyvyn vahvistaminen

Logistiikkakeskukset ovat ratkaisevan tärkeitä portteja, jotka mahdollistavat EU:n taloudellisen vaurauden, tavaroiden kuljetuksen kaikkialle EU:hun ja sisämarkkinoiden asianmukaisen toiminnan. Satamien kautta kulkee noin 75 prosenttia EU:n ulkomaankaupasta ja 31 prosenttia EU:n sisäisestä kaupasta. EU:n satamissa aluksiin nousee ja niistä poistuu vuosittain 400 miljoonaa matkustajaa.[28] Logistiikkakeskusten strateginen rooli kuitenkin altistaa ne **huumausaineiden salakuljetukselle ja suuren riskin rikollisverkostojen** ja niiden toiminnan mahdollistajien harjoittamalle **hyväksikäytölle**, kuten EU:n huumausainestrategiassa ja toimintasuunnitelmassa todetaan.

Kuten **Europolin** sekä **Antwerpenin, Hampurin/Bremerhavenin ja Rotterdamin satamien turvallisuuden ohjauskomitean yhteisessä raportissa** rikollisverkostoista EU:n satamissa[29] korostetaan, rikollisten soluttautumiseen ja näiden satamien käyttämiseen laittomiin kuljetuksiin tarjoutuu monia mahdollisuuksia. Rikolliset käyttävät monenlaisia menetelmiä huumeiden kuljettamiseen merikuljetuskonteissa. Näihin menetelmiin kuuluvat siirtyminen harvemmin tarkastettavien konttien käyttöön, konttilähetysten tunnistekoodien varastaminen (PIN-petokset), konttien rekisterinumeroiden kloonaaminen ja sopivaa hetkeä lähetyksen hakemiseksi odottavien noutotiimien käyttäminen. Näiden yleisten menetelmien menestys perustuu ennen kaikkea **korruptioon**, sillä rikollisverkostot käyttävät satamien työntekijöitä järjestäessään huumausaineita ja laittomia tavaroita sisältävien konttien kuljetusta EU:hun.[30]

Rikollisverkostot siirtävät toimitusreittejään nopeasti heikommin suojattuihin tai pienempiin satamiin. Logistiikkakeskusten turvallisuuden vahvistaminen edellyttää siksi **EU:n yhteistä lähestymistapaa**, jonka puitteissa osapuolet tekevät koordinoitua yhteistyötä. Tehokkaat toimet satamien suojelemiseksi alkavat **nykyisten puutteiden ja heikkouksien selkeällä arvioinnilla**. Tämän vuoksi komissio on käynnistänyt **temaattisen Schengen-arvioinnin huumekaupasta satamien kautta**. Arvioinnin pohjalta laaditaan vuonna 2023 parhaita käytäntöjä sisältävä arviointiraportti ja vuoden 2024 alussa ehdotus neuvoston suosituksiksi.

Lisäksi huumekaupan torjumista – myös myöhemmissä vaiheissa satamiin saapumisen jälkeen – käsitellään **kahdessa tutkimuksessa**, jotka **komissio** on käynnistänyt vuonna 2023 **merenkulkutiedoista** ja **rautatie- ja maantieliikennettä koskevista lainvalvontatarpeista** ja joista odotetaan tuloksia vuonna 2024.

Niiden tulosten ja muiden havaintojen hyödyntämiseksi ja parhaiden käytäntöjen täytäntöönpanemiseksi komissio ehdottaa satamien torjuntakyvyn vahvistamista **eurooppalaisen**

---

[28] Euroopan komissio, liikenteen ja liikkumisen pääosasto: *Assessment of potential of maritime and inland ports and inland waterways and of related policy measures, including industrial policy measures* – loppuraportti, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2020, https://data.europa.eu/doi/10.2832/03796

[29] https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Europol_Joint-report_Criminal%20networks%20in%20EU%20ports_Public_version.pdf

[30] Ks. edellinen alaviite.

satama-allianssin avulla. Tämä edellyttää tulliyhteisön mobilisointia ensimmäisenä puolustuslinjana laitonta kauppaa vastaan, lainvalvontayhteistyön parantamista huumekauppaa käyvien rikollisverkostojen purkamiseksi sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden luomista voimien yhdistämiseksi huumekaupan torjumiseksi sekä logistiikan, tietotekniikan, henkilöresurssien ja operatiivisten prosessien suojelemiseksi rikollisten soluttautumiselta.

Toimi 1: Mobilisoidaan tulliyhteisö huumekauppaa vastaan
Keskeiset toimijat: komissio, Euroopan petostentorjuntavirasto, jäsenvaltiot (erityisesti tulliviranomaiset)

Jäsenvaltioiden tulliviranomaiset ovat ensimmäinen puolustuslinja EU:n ulkorajoilla EU:n suojelemiseksi laittomalta kaupalta, sen kansalaisten turvallisuuden takaamiseksi ja sen taloudellisten etujen suojelemiseksi.[31] Koska **lähes 70 prosenttia tulliviranomaisten kaikista huumausainetakavarikoista tapahtuu EU:n satamissa**, on olennaisen tärkeää vahvistaa tehokasta yhteistoimintaa ja yhteistyötä yhtenä kokonaisuutena toimivien tulliviranomaisten ja muiden sidosryhmien, etenkin poliisiviranomaisten, välillä. EU:n rajojen puolustamiseksi tullin olisi jatkettava käytettävissä olevien riskinhallinta- ja tarkastuspolitiikkojen ja -välineiden tehokasta käyttöä.

Tämän vuoksi komissio aikoo luoda eurooppalaisen satama-allianssin kautta ja Tulli-ohjelman[32] rahoituksella **puitteet, joilla helpotetaan laittomien huumausaineiden ja huumausaineiden lähtöaineiden salakuljetukseen liittyvää tehokasta riskinhallintaa ja tullitarkastuksia** tulliviranomaisten keskinäisen ja yhdessä komission kanssa tekemän yhteistyön varmistamiseksi. Ensimmäisessä vaiheessa perustetaan **erityinen hankeryhmä**, johon osallistuu jäsenvaltioiden tulliviranomaisten edustajia hallinto- ja asiantuntijatasolla. Hankeryhmä kartoittaa tilannetta paikan päällä, pyrkii muodostamaan yhteisymmärryksen ja koordinoidun lähestymistavan, määrittää tullivalvonnan puutteet ja heikkoudet, laatii arvion uhkista ja riskeistä, vahvistaa yhteiset kohdentamiskriteerit ja jakaa parhaita käytäntöjä.

Näin luodaan perusta entistä koordinoidummille ja tehokkaammille tullitarkastuksille määrittämällä **yhteiset riskikriteerit** ja **ensisijaiset tullitarkastukset** EU:n tasolla. Komissio ehdottaa, että jäsenvaltiot ottavat ne käyttöön yhdistäen EU:n ja kansallisia riskinhallintavälineitä. Ensisijaisiksi katsotuilla tarkastuksilla parannetaan reaaliaikaista analysointia, yhteistoimintaa ja yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä, ja ne tarjoavat ratkaisuja satamien ja toimitusketjun katvealueiden kattamiseksi. Tarkastuksissa myös testataan jäsenneltyyn tietojenvaihtoon (yhteentoimivuus tai järjestelmällinen tietojenvaihtokehys) lähestymistapaa, jolla tuetaan huumausaineiden ja niiden lähtöaineiden laittoman kaupan torjuntaa.

[31] Neuvoston päätöslauselma lainvalvonta-alan tulliyhteistyöstä ja sen panoksesta EU:n sisäiseen turvallisuuteen.
[32] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/444, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2021, tulliyhteistyötä koskevan Tulli-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1294/2013 kumoamisesta (EUVL L 87, 15.3.2021).

Jatkotoimena komissio perustaa Tulli-ohjelman puitteissa **uuden asiantuntijaryhmän**, jonka toiminta alkaa vuoden 2024 puolivälissä. Ryhmä saa oman talousarvion ja resurssit ja hyödyntää yhden alan tuotteliaimman ja operatiivisimman asiantuntijaryhmän menetelmiä ja onnistumisia.[33] Hankeryhmän muuntuminen täksi uudeksi asiantuntijaryhmäksi takaa, että tulliviranomaisten koordinoidut toimet ovat joustavampia sekä temaattisesti että maantieteellisesti. Se perustuu operatiivisen yhteistyön parantamiseen satamien lisäksi muilla rajoilla (maalla ja ilmassa). Tämä johtuu siitä, että tehokas lähestymistapa huumekaupan torjumiseen edellyttää kaikki liikennemuodot kattavien koordinoitujen EU:n toimien käyttöönottoa. Tämä lähestymistapa edistäisi myös tehokkaampaa operatiivista yhteistyötä kolmansien maiden ja muiden lainvalvontaviranomaisten kanssa.

Lisäksi komissio käyttää **vuodesta 2024 alkaen tullitarkastuslaitteiden rahoitusvälinettä**[34] tukeakseen tätä EU:n painopistealuetta osoittamalla **yli 200 miljoonaa euroa** sellaisten nykyaikaisten laitteiden rahoittamiseen, joiden avulla tulliviranomaiset voivat skannata kontteja ja muita kuljetusvälineitä. Tämä tehostaa laittomiin huumausaineisiin ja niiden lähtöaineisiin liittyvää tullin riskinhallintaa ja valvontaa. Tähän sisältyy tuki tullilaboratorioille, joille annetaan myös välineitä huumausaineiden analysointiin ja design-lähtöaineiden asettamiin kasvaviin haasteisiin vastaamiseen.

Toimi 2: Tehostetaan lainvalvontatoimia satamissa

Keskeiset toimijat: jäsenvaltiot, komissio, Euroopan petostentorjuntavirasto, Europol, Eurojust, EPPO

Onnistunut huumekaupan vastainen työ ei pääty logistiikkakeskuksiin tai mihinkään muuhunkaan huumausaineiden toimitusketjun osaan. EU:n lisätessä kollektiivista tehokkuuttaan laittomien huumausaineiden varhaisessa havaitsemisessa on tärkeää **varmistaa, että huumekauppaa tutkitaan perusteellisesti ja tekijät asetetaan syytteeseen sen osoittamiseksi, ettei tämä rikos kannata**. Nämä toimet voidaan kohdentaa tekijöihin ja verkostoihin, joihin he kuuluvat. Koordinoidut lainvalvontatoimet ovat ehdottoman tärkeitä takavarikoihin kytkeytyvien rikollisverkostojen tutkimiseksi. Joissakin tapauksissa poliisiviranomaiset voisivat esimerkiksi seurata kontteja valvontatarkoituksessa koordinoidusti tullin kanssa sen sijaan, että ne takavarikoisivat sisällön välittömästi. Toinen mahdollisuus on käynnistää digitaalisia tutkimuksia satamissa käytettävien ohjelmistojen ohjausjärjestelmien mahdollisten väärinkäytösten havaitsemiseksi. Lisäksi lainvalvontaviranomaiset voisivat tutkia korruptioväitteitä muun muassa toimimalla väärinkäytösten paljastajien yhteyspisteenä.

---

[33] CELBET (Customs Eastern and South-Eastern Land Borders Expert Team) on niiden 11 jäsenvaltion asiantuntijaryhmä, joilla on maarajoja EU:n itäisillä ja kaakkoisilla rajoilla (BG, FI, EE, EL, HR, HU, LT, LV, PL, SK ja RO). Sitä jota rahoitetaan Tulli-ohjelmasta. CELBET on ollut erityisen tehokas käytännön operatiivisten ratkaisujen toteuttamisessa. Sillä on todistetusti kokemusta yhteistyöstä muiden lainvalvontaviranomaisten kanssa, ja viime kädessä sen avulla varmistetaan, että tullitarkastukset EU:n maarajoilla suoritetaan yhdenmukaisesti.

[34] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1077, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, tullitarkastuslaitteiden rahoitusvälineen perustamisesta yhdennetyn rajaturvallisuuden rahaston osaksi (EUVL L 234, 2.7.2021).

Komissio tukee edelleen **EMPACT-foorumia** ja sen toimintaa, koska sillä voidaan käsitellä huumekauppaa kokonaisvaltaisesti. Komissio jatkaa myös yhteistyön edistämistä EMPACT-foorumilla yhtenä tärkeimmistä tekijöistä eurooppalaisen satama-allianssin kehittämisessä.

Foorumilla on kaksi operatiivista ensisijaista kohdealaa, joiden puitteissa poliisi ja tulli tekevät yhteistyötä huumekaupan torjumiseksi: **kannabis, kokaiini ja heroiini (CCH) sekä synteettiset huumeet ja uudet psykoaktiiviset aineet (SYN-NPS).** Niiden yhteydessä lainvalvontaviranomaiset tutkivat huumausaineiden tuotantoa ja havaitsemista, kauppareittejä ja huumekauppaverkostojen menetelmiä ja jakavat niitä koskevia tietoja. Näitä tietoja voidaan hyödyntää kohdentamisperusteissa ja riskiprofiileissa. Toimenpiteisiin kuuluvat asiaa koskevien riskitietojen jäsennellympi ja järjestelmällisempi jakaminen, laillisten liiketoimintarakenteiden väärinkäyttöä koskevan strategisen ja taktisen tiedustelutilannekuvan terävöittäminen, synteettisten huumausaineiden ja uusien psykoaktiivisten aineiden tuotantoon ja vientiin osallistuvien laittomien laboratorioiden havaitseminen ja purkaminen sekä erityisten kokaiinin, kannabiksen, heroiinin, synteettisten huumausaineiden ja uusien psykoaktiivisten aineiden liikkumiseen kohdistuvien rajat ylittävien operaatioiden toteuttaminen. Koska huumausainekauppa on luonteeltaan maailmanlaajuista, komissio koordinoi ja tukee kansainvälistä osallistumista sekä kannustaa siihen näiden kahden kohdealan puitteissa. Tällä hetkellä 18 EU:n ulkopuolista maata toimii aktiivisesti CCH-kohdealan ja 13 SYN-NPS-kohdealan puitteissa. Komissio aikoo vuosina 2024 ja 2025 tehostaa yhteistyötä tarjoamalla **lisätukea EU:n ulkopuolisten maiden integroimiseksi paremmin** toimintaan näillä kahdella kohdealalla. Sekä jäsenvaltioiden että kolmansien maiden tulliviranomaisten aktiivinen osallistuminen on välttämätöntä.

Komissio jatkaa myös kahden laboratorioverkoston, **tullilaboratorioiden eurooppalaisen verkoston** ja **Euroopan rikoslaboratorioiden yhteistyöelimen**, tukemista ja kehittämistä. Nämä verkostot auttavat poliisia ja tullia niiden tutkimuksissa ja tarkastuksissa ja edistävät laboratorioiden yhteistyötä lainvalvontaviranomaisten kanssa. Lisäksi EU:n Horisontti 2020 -hankkeista peräisin oleva teknologia tarjoaa lainvalvontaviranomaisille uusia valmiuksia, mikä mahdollistaa laittomien huumausaineiden ja lähtöaineiden tehokkaamman havaitsemisen rajoilla.[35]

Toimi 3: Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus huumeiden salakuljetuksen ja rikollisten soluttautumisen torjumiseksi

Keskeiset toimijat: komissio, jäsenvaltiot, Europol, EMCDDA, julkiset ja yksityiset sidosryhmät

Monet julkiset ja yksityiset toimijat **satamaviranomaisista varustamoihin ja muihin palveluntarjoajiin** ovat ratkaisevassa asemassa **satamien turvallisuuden** takaamisessa. Ne ovat ensimmäinen yhteyspiste huumeiden salakuljetuksen ja rikollisten soluttautumisen torjunnassa.

[35] *Border detection of illicit drugs and precursors by highly accurate electrosensors* | BorderSens | Hanke | Tietosivu | H2020 | CORDIS | Euroopan komissio (europa.eu).

Tämä johtuu siitä, että ne käyttävät prosesseja, järjestelmiä ja laitteita, jotka voivat auttaa tunnistamaan sisäpiiriuhkia meriliikenteen toimitusketjujen varrella kuljetusten alkuperän paikallistamisesta kauttakulku- ja jälleenlaivauskeskusten kautta lopulliseen määränpäähän asti. Satamaviranomaisten ja yksityisten varustamoiden on oltava tietoisia roolistaan huumekaupan ja rikollisten soluttautumisen torjunnassa. Niillä olisi oltava tarvittavat työkalut konttien jäljittämiseen ja satama-alueiden suojaamiseen kameroilla, antureilla ja skannereilla. Niillä olisi oltava myös keinot seuloa ja tarkastaa työntekijänsä asianmukaisesti, jotta vältetään rikollisverkostojen lahjontayritykset.

Ne eivät kuitenkaan selviydy tästä yksin. Huumekaupan ja rikollisten soluttautumisen välttämiseksi EU:n on yhdistettävä voimansa. **Yksityisen sektorin ja lainvalvontaviranomaisten tuominen yhteen** voi osaltaan auttaa löytämään ja toteuttamaan operatiivisia ja konkreettisia ratkaisuja, joilla estetään rikollisverkostoja soluttautumasta EU:n satamiin ja käyttämästä niitä hyväkseen huumekaupassa. Tässä yhteydessä komissio kannattaa kaiken asiaa koskevan EU:n lainsäädännön[36] täytäntöönpanoa ja perusteellista noudattamisen valvontaa (mukaan lukien avainhenkilöstön turvallisuus- ja taustaselvitykset).

Logistiikkakeskusten torjuntakyvyn vahvistamiseksi komissio aikoo koota **julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen** kaikki asiaankuuluvat julkiset ja yksityiset toimijat: jäsenvaltiot, paikallisviranomaiset, lainvalvontaviranomaiset, tulli mukaan lukien, EU:n virastot ja satamien yksityiset toimijat. Julkisen ja yksityisen sektorin asiantuntemusta ja kokemusta hyödyntäen allianssi edistää parhaita käytäntöjä ja huolellisuusvelvoitetta. Se toteuttaa koordinoituja toimenpiteitä tehostaakseen toimia huumekaupan torjumiseksi ja logistiikkakeskusten suojelemiseksi rikollisten soluttautumiselta. Allianssin työssä keskitytään strategisen ja operatiivisen tiedon vaihtamiseen. Komissio pohtii, miten tietoja voitaisiin vaihtaa mahdollisimman tehokkaasti allianssin jäsenten välillä.

3.2. Suuren riskin rikollisverkostojen hajottaminen

Rikollisverkostot ovat kehittyneet nopeasti tavoittelemaan suuria taloudellisia voittoja. Rikollisuuden monimutkaistuminen ja joustavuuden lisääntyminen tekee järjestäytyneen rikollisuuden tutkinnasta erityisen haastavaa, sillä kun yksi verkoston jäsen saadaan kiinni, hänet voidaan helposti korvata toisella. Lisäksi rikollisverkostot käyttävät kehittyneitä tekniikoita piilottaakseen varansa. Ne käyttävät korkean tason välittäjien palveluja. Nämä ylläpitävät rinnakkaisia maanalaisia järjestelmiä, kuten *hawala*-järjestelmää, jotka eivät kuulu viralliseen rahoitusjärjestelmään.[37]

[36] Ks. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 725/2004, annettu 31 päivänä maaliskuuta 2004, alusten ja satamarakenteiden turvatoimien parantamisesta (EUVL L 129, 29.4.2004, s. 6) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/65/EY, annettu 26 päivänä lokakuuta 2005, satamien turvallisuuden parantamisesta (EUVL L 310, 25.11.2005, s. 28).

[37] *The Other Side of the Coin: An Analysis of Financial and Economic Crime* | Europol (europa.eu).

Kuten järjestäytynyttä rikollisuutta koskevassa EU:n strategiassa todetaan, **itse rikollisverkostot on hajotettava**, jotta järjestäytyneen rikollisuuden torjunnalla on todellista merkitystä. Tämä edellyttää parempaa tiedustelutilannekuvaa, hyvin koulutettuja erikoisyksikköjä, joilla on oikeat välineet, lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten tehokkaita, kohdennettuja ja koordinoituja toimia sekä vankkaa järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan oikeudellista kehystä, jonka puitteissa toimitaan.

Toimi 4: Kartoitetaan yhteiskuntaa eniten uhkaavat rikollisverkostot
Keskeiset toimijat: komissio, jäsenvaltiot, Europol, Eurojust, CEPOL

Suurimman vaikutuksen aikaansaamiseksi lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten olisi kiinnitettävä erityistä huomiota **niihin verkostoihin, jotka muodostavat suurimmat uhat yhteiskunnalle ja kansalaisille**. Nämä suuren riskin rikollisverkostot käyttävät korruptiota, soluttautuvat lailliseen talouteen, syyllistyvät väkivaltaan ja pelotteluun ja ylläpitävät rinnakkaisia maanalaisia rahoitusjärjestelmiä.

Tällaisten rikollisjärjestöjen torjuminen edellyttää ajattelutavan muutosta: **on siirrettävä painopiste yksittäisistä rikollisista ja rikoksista kokonaisten verkostojen tutkintaan ja syytteeseenpanoon**. **EMPACT-foorumin uusi painopiste, suuren riskin rikollisverkostot**, on luonut perustan tälle yhteiselle työlle, joka kokoaa yhteen EU:n jäsenvaltioiden ja kansainvälisten kumppaneiden (mukaan lukien 37 EU:n ulkopuolista maata vuonna 2023) lainvalvonta- ja oikeusviranomaiset EU:n toimielinten, virastojen ja elinten tuella.

Seuraavaksi Europol toteuttaa **vuoden 2024 alussa** jäsenvaltioiden tuella **kartoituksen määrittääkseen rikollisverkostot**, jotka aiheuttavat suurimmat uhat, riippumatta siitä, toimivatko ne EU-maissa vai EU:n ulkopuolisissa maissa. Tämä auttaa myös tunnistamaan suuren riskin rikollisverkostojen avainjäsenet tai niiden toiminnan mahdollistajat. Kartoitus **parantaa** huomattavasti rikollisuuden **tiedustelutilannekuvaa**, jota hyödynnetään erityisissä uhka-arvioissa ja joka auttaa priorisoimaan tutkimuksia. Kartoitusta pitäisi **päivittää säännöllisesti**, jotta viranomaiset olisivat tietoisia muutoksista verkostojen toiminnassa ja menetelmissä. Komission, jäsenvaltioiden ja Europolin olisi myös kehitettävä EMPACT-foorumilla **yhteisiä indikaattoreita ja arviointeja** tietojen vertailtavuuden mahdollistamiseksi vuoteen 2025 mennessä. Lisäksi komissio selvittää EU:n mahdollisuuksia luoda synergioita Interpolin rikosanalyysin kanssa.

Toimi 5: Erikoistuneiden syyttäjien ja tuomareiden verkosto rikollisverkostojen hajottamiseksi
Keskeiset toimijat: Eurojust, Europol, jäsenvaltiot

Rikollisverkostot ja niiden laiton toiminta **ulottuvat usein eri lainkäyttöalueille**, mutta tämä ei aina ole tiedossa, kun rikostutkimukset aloitetaan jossakin jäsenvaltiossa. Vaikka rikostutkijat olisivat tietoisia rikollisverkoston maantieteellisestä laajuudesta, he kohtaavat **käytännön esteitä**. Niitä ovat muun muassa vaikeudet tunnistaa saman asian parissa työskentelevät toimijat muissa jäsenvaltioissa tai riittämätön tietoisuus muiden jäsenvaltioiden erityisistä säännöistä, kuten tutkintatoimenpiteiden edellytyksistä.

Rikollisverkostojen ja niiden toimintamallien hajottamiseksi koko EU:n alueella viranomaisten on **rakennettava luottamusta ja luotava yhteyksiä** tietojen vaihtamiseksi varhaisessa vaiheessa ja rinnakkaisten tutkimusten käynnistämiseksi niissä jäsenvaltioissa, joiden on havaittu kytkeytyvän asiaan. Asiaan liittyvien oikeusviranomaisten säännöllinen vuoropuhelu on olennaisen tärkeää koko menettelyn ajan, jotta voidaan varmistaa tutkintastrategioiden yhdenmukaisuus ja nopeuttaa todisteiden keräämistä rajojen yli.

Oikeusviranomaisten välisen tietojenvaihdon ja yhteistyön vahvistamiseksi järjestäytynyttä rikollisuutta koskevissa **monimutkaisissa rajat ylittävissä tutkimuksissa olisi perustettava Eurojustin tuella jäsenvaltioiden erikoistuneiden syyttäjien ja tuomareiden verkosto**. Verkosto on oikeusviranomaisia tukeva erityisasiantuntemuksen keskus, joka helpottaa järjestäytyneen rikollisuuden tutkintaa ja tekijöiden syytteeseenpanoa koskevan asiantuntemuksen, parhaiden käytäntöjen ja muun tietämyksen vaihtoa. Se edistää asianomaisten kansallisten viranomaisten välistä vuoropuhelua, tarjoaa foorumin keskustelulle oikeudellisista ja käytännön ongelmista ja edistää Eurojustin hyödyntämistä rajat ylittävissä järjestäytynyttä rikollisuutta koskevissa tapauksissa.

Toimi 6: Helpotetaan talousrikosten tutkintaa
Keskeiset toimijat: komissio, jäsenvaltiot, Europol, Eurojust, CEPOL

Koska järjestäytyneen rikollisuuden ensisijaisena tavoitteena on tuottaa voittoa, **rahojen jäljittämiseen perustuva lähestymistapa** on tehokkain keino viedä rikollisilta heidän suuret, laittomat voittonsa. Neuvoston päätelmissä talousrikostutkinnan tehostamisesta vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi[38] jäsenvaltiot sitoutuivat **parantamaan talousrikostutkintaa** keskeisenä osana järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa. Kun Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät komission ehdotuksen **menetetyksi tuomitsemisesta ja varojen takaisinhankinnasta**, järjestelmällinen talousrikostutkinta tehostuu. Näitä tutkimuksia helpottavat hiljattain tehty sopimus **pankkitilirekisterien yhteenliittämisestä** sekä **rahanpesun torjuntaa** koskevat tiukennetut **säännöt**. Kun rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskeva lainsäädäntöpaketti on hyväksytty, tuleva rahanpesuntorjuntaviranomainen (AMLA) antaa operatiivista tukea rahanpesun selvittelykeskuksille yhteisiä analyyseja tehtäessä. Tämä tehostaa rajat ylittävien tapausten havaitsemista ja analysointia.

Rahanpesun torjuntaa koskevien sääntöjen täydentämiseksi jotkin jäsenvaltiot ovat luoneet **julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia**, jotka mahdollistavat **operatiivisten tietojen vaihdon viranomaisten sekä pankkien ja rahoitus- ja luottolaitosten välillä**. Nämä kumppanuudet auttavat yksityisiä elimiä, jotka ovat etulinjassa laittomien rahavirtojen tunnistamisessa miljardien päivittäisten maksutapahtumien joukosta, havaitsemaan vaikeasti löydettävää toimintaa. Tämäntyyppisen yhteistyön kehittämisen helpottamiseksi kaikissa jäsenvaltioissa Europolin rahanpesun selvittelykeskusten julkisen ja yksityisen sektorin

[38] ST 8927/20, https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8927-2020-INIT/fi/pdf

kumppanuus laatii Europolin toimeksiannon puitteissa **suunnitelman**, jossa esitetään yhteenveto oikeudellisista kehyksistä ja jäsenvaltioissa ja kolmansissa maissa toteutettavista käytännön toimista **rahanpesun vastaisten kumppanuuksien luomiseksi** vuoden 2024 puoliväliin mennessä. Suunnitelmassa olisi otettava huomioon asiaa koskevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa[39] esitetyt parhaat käytännöt ja oikeudelliset näkökohdat sekä rahanpesun torjuntapakettia koskevien neuvottelujen tulokset. Sen olisi erityisesti muodostettava jatko jäsenvaltioiden jo toteuttamille toimille sen varmistamiseksi, että henkilötietojen vaihto rajoitetaan siihen, mikä on tarpeen ja oikeasuhteista rahanpesurikosten ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja tutkimiseksi sekä henkilötietojen suojaamiseksi vahvistettuihin suojatoimiin nähden.

Lainvalvontaviranomaisten olisi käytettävä järjestäytyneen rikollisuuden tutkinnassa järjestelmällisemmin **rinnakkaisia talousrikostutkimuksia**. Monimutkainen talousrikostutkinta edellyttää kuitenkin erityisasiantuntemusta ja -valmiuksia sekä erityisiä teknisiä välineitä. Avainasemassa jäsenvaltioiden tukemisessa ovat **Europolin talousrikoskeskus**, joka tuki vuonna 2022 yli 400:aa talousrikostutkintaa[40], ja Eurojust, joka jakaa toimivaltaisille viranomaisille ohjeita laittomien varojen takaisinhankinnasta ja siihen liittyviä parhaita käytäntöjä. Keskus voi erityisesti tarjota arvokasta tukea maanalaisen pankkitoiminnan tutkintaa koskeville yhteisille toimille. Lisäksi **CEPOLin koulutusvalmiudet** voivat auttaa jäsenvaltioita parantamaan lainvalvontaviranomaisten osaamista ja asiantuntemusta talousrikostutkinnassa.

Rikollisverkoston taloudellisen profiilin selvittäminen edellyttää eri tietolähteiden kokoamista ja analysointia, mukaan lukien tiedot kryptovaroista, joita huumekauppaverkostot usein käyttävät rahajälkiensä piilottamiseen. Se edellyttää myös erilaisten kerätyn tiedon muotojen yhdenmukaistamista, toimijoiden tunnistamista jäsentämättömissä tietoaineistoissa ja useiden tutkittavien yhdistämistä toisiinsa. Jotkin jäsenvaltiot, kuten Latvia, Slovenia ja Espanja, ovat kehittäneet tai kehittävät parhaillaan tässä tarkoituksessa omia **välineitään maksutapahtuma-analyysia** varten. Komission vuodesta 2021 isännöimän ja hallinnoiman, **FIU.net-verkkoon** kuuluvan **ma3tch-työkalun** avulla rahanpesun selvittelykeskukset voivat yhdistellä tietoja (esimerkiksi maksutapahtumista) pseudonymisoidusti ja selvittää reaaliaikaisesti, onko kohde jo toisen yksikön tiedossa. Jos näin on, tietoja voidaan vaihtaa ja asian viemistä oikeuteen valmistella yhdessä. Rahanpesun selvittelykeskuksia kehotetaan ehdottomasti hyödyntämään kaikkia FIU.net-verkon ma3tch-toimintoja.

Lisäksi komissio julkaisee kesäkuussa 2024 **Horisontti Eurooppa -ohjelman** puitteissa turvallisuusalan tutkimusta ja innovointia koskevan ehdotuspyynnön. Se tarjoaa lisää rahoitusta erityisten välineiden kehittämiseen ja käyttöönottoon talousrikosten tehokasta tutkimista varten.[41]

---

[39] *Commission staff working document on the use of public-private partnerships in the framework of preventing and fighting money laundering and terrorist financing*, Bryssel, 27.10.2022 (SWD(2022) 347 final).
[40] https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-financial-and-economic-crime-centre-efecc
[41] https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/horizon-cl3-2024-fct-01-08

Toimi 7: Helpotetaan digitaalisia tutkimuksia
Keskeiset toimijat: komissio, jäsenvaltiot, Europol, Eurojust, CEPOL

Kun jokapäiväiset toimet siirtyvät yhä enemmän verkkoon, niin tekee myös laiton toiminta. Tutkijat kohtaavat todellisuuden, jossa rikolliset ovat oppineet nopeasti hyödyntämään verkkomaailman tarjoamia mahdollisuuksia ja käyttävät yhä kehittyneempiä teknologioita tavoitteidensa saavuttamiseksi. Tämän vuoksi komissio pyrkii tarkastelemaan useita toimintalinjoja reagoidakseen tähän kehitykseen. Kesäkuussa 2023 komissio perusti **korkean tason työryhmän käsittelemään tehokkaan lainvalvonnan edellyttämää tietojen saatavuutta**.[42] Työryhmässä on lainvalvonta- ja oikeusviranomaisia, tietosuojan, yksityisyyden suojan ja kyberturvallisuuden asiantuntijoita, yksityisen sektorin toimijoita, kansalaisjärjestöjä ja tiedeyhteisön edustajia. Se tutkii haasteita, joita lainvalvonta-alan toimijat kohtaavat päivittäisessä työssään, ja etsii ratkaisuja niistä selviämiseksi. Tavoitteena on varmistaa riittävä tiedon saanti, torjua rikollisuutta ja parantaa yleistä turvallisuutta digitaalisella aikakaudella. Ryhmä **laatii vuonna 2024 raportin**, joka sisältää teknisiä, operatiivisia tai oikeudellisia suosituksia.

Komissio auttaa myös lisäämään **jäsenvaltioiden viranomaisten valmiuksia suorittaa digitaalisia tutkimuksia** tukemalla Euroopan kyberrikollisuuden tutkinnan koulutusryhmää[43] koulutusresurssien kehittämisessä. Ryhmä on kouluttanut vähintään tuhat poliisia kolmen viime vuoden aikana. Lisäksi komissio rahoittaa Euroopan kyberrikollisuuden vastaisen teknologian kehittämisyhdistystä[44]. Se kehittää tutkimuksia tukevia digitaalisia välineitä, jotka asetetaan ilmaiseksi EU:n lainvalvontaviranomaisten ja Europolin käyttöön. Eurojust tukee kyberrikollisuuden torjuntaa Euroopan oikeudellisen kyberrikollisuusverkoston kautta strategisella tuella ja parhailla käytännöillä.

Myös itse huumekauppaa käydään verkossa, sekä pimeän verkon markkinoilla että pintaverkossa ja myös sosiaalisen median kautta. Tällaisen kaupankäynnin torjuntaan liittyy merkittäviä haasteita. Komissio pyrkii puuttumaan verkossa tapahtuvaan huumekauppaan muun muassa tekemällä yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa **EU:n internetfoorumin** puitteissa. Foorumi toimittaa vuonna 2024 **tietopaketin**, jonka tavoitteena on tukea sosiaalisen median yrityksiä, jotta ne voivat moderoida paremmin huumeisiin liittyvää sisältöä alustoillaan. Lisäksi komissio aikoo kehittää vuonna 2024 **tietoteknisen välineen**, jolla autetaan lainvalvontaviranomaisia **valvomaan pimeää verkkoa** huumekaupan torjumiseksi.[45] Komissio rahoittaa Horisontti Eurooppa -ohjelman puitteissa marraskuusta 2023 alkaen turvallisuusalan tutkimushanketta, jossa käytetään tekoälyä laittoman huumausaineiden tuotannon ja kaupan torjumiseen.

---

[42] COM(2023) 3647 final.
[43] https://www.ecteg.eu/
[44] https://www.eactda.eu/
[45] Näin pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ehdottama EU:n koordinoitua pimeän verkon seurantaa rikollisen toiminnan torjumiseksi koskeva valmistelutoimi, johon osallistuvat EMCDDA ja Europol EU:n huumausainestrategian ja toimintasuunnitelman mukaisesti.

Toimi 8: Hyödynnetään Schengenin tietojärjestelmän kuulutusten mahdollisuuksia
Keskeiset toimijat: komissio, jäsenvaltiot, Europol

Operatiivisten tietojen vaihto rajojen yli on ratkaisevan tärkeää rikollisten havaitsemiseksi ja kiinniottamiseksi. Schengenin tietojärjestelmän (SIS) ominaisuudet – maaliskuussa 2023 voimaan tulleen uuden oikeudellisen kehyksen[46] myötä – auttavat estämään rikollisia ja terroristeja liikkumasta EU:n sisällä tai pääsemästä EU:hun huomaamatta. Päivitetty SIS-järjestelmä sisältää uusia kuulutus- ja biometriikkaluokkia (kuten kämmenjäljet, rikospaikkasormenjäljet ja DNA-tiedot), joiden avulla voidaan tunnistaa väärän henkilöllisyyden turvin matkustavat henkilöt ja saada tietoa heidän käyttämistään autoista tai muista esineistä. Henkilöitä ja esineitä koskevat uudet kuulutukset salaista tarkkailua, tiedustelutarkastuksia tai erityistarkastuksia varten antavat viranomaisille mahdollisuuden kerätä kohdennettuja tietoja vakavasta tai järjestäytyneestä rikollisuudesta tai terrorismista epäillyistä henkilöistä.

Lisäksi Europol voi hiljattain laajennetun toimeksiantonsa ansiosta tukea jäsenvaltioita EU:n ulkopuolisten maiden tai kansainvälisten järjestöjen toimittamien tietojen käsittelyssä. Europol voi myös ehdottaa, että jäsenvaltiot tallentavat SIS-järjestelmään tiedottavia kuulutuksia.[47]

Tästä syystä jäsenvaltioita kehotetaan painokkaasti hyödyntämään kaikkia SIS-järjestelmässä tarjolla olevia välineitä vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. On erityisen tärkeää, että jäsenvaltiot antavat järjestelmässä kuulutuksia suuren riskin rikollisverkostojen jäsenistä tai niiden toiminnan mahdollistajista ja ilmoittavat osumista Europolille. Komissio käynnisti maaliskuussa 2023 **tutkimuksen**, jonka tarkoituksena on **selvittää, arvioida ja ehdottaa erilaisia innovatiivisia vaihtoehtoja** kansallisten SIRENE-toimistojen suorittamassa SIS-kuulutuksia koskevassa lisätietojen vaihdossa, jotta näitä tietoja voitaisiin hyödyntää paremmin. Vuonna 2026 komissio tekee kokonaisarvioinnin SIS-keskusjärjestelmästä, kansallisten viranomaisten välisestä lisätietojen vaihdosta, mukaan lukien automaattisen sormenjälkien tunnistusjärjestelmän arviointi, sekä SIS-tiedotuskampanjoista.

Toimi 9: Vankempi oikeudellinen kehys järjestäytyneen rikollisuuden torjumiselle
Keskeiset toimijat: komissio, Euroopan parlamentti, neuvosto, korkea edustaja

---

[46] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1862, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä poliisiyhteistyössä ja rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä, neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1986/2006 ja komission päätöksen 2010/261/EU kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 56).

[47] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/991, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2022, asetuksen (EU) 2016/794 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse Europolin yhteistyöstä yksityisten osapuolten kanssa, Europolin suorittamasta henkilötietojen käsittelystä rikostutkintojen tukemiseksi sekä Europolin roolista tutkimuksessa ja innovoinnissa (EUVL L 169, 27.6.2022, s. 1).

Tehokas EU:n oikeudellinen kehys on olennaisen tärkeä, jotta lainvalvonta- ja oikeusviranomaisilla on tarvittavat välineet järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Helmikuussa 2023 julkaistussa tutkimuksessa, jossa arvioitiin vuonna 2008 annetun järjestäytynyttä rikollisuutta koskevan puitepäätöksen[48] vaikuttavuutta, tuotiin esiin **suuria jäsenvaltioiden välisiä eroja** rikollisjärjestöön osallistumiseen liittyvissä **rikoksissa, rangaistuksissa ja tutkintavälineissä**. Nämä erot luovat esteitä rajat ylittävälle yhteistyölle ja voivat estää viranomaisia tutkimasta rikollisverkostoja ja niiden jäseniä.

Komissio tekee havaittujen puutteiden korjaamiseksi yhteistyötä jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin, EU:n virastojen ja elinten sekä muiden sidosryhmien kanssa vahvistaakseen **järjestäytyneen rikollisuuden torjumisen oikeudellista kehystä** ja sen täytäntöönpanoa. Nykyisen oikeudellisen kehyksen arvioinnissa on myös tarkasteltava järjestäytyneen rikollisuuden **yhdenmukaistettuja oikeudellisia määritelmiä** ja mukautettava ne rikollisverkostojen ja niiden avainjäsenten todellisuuteen, jotta voidaan varmistaa **varoittavat seuraamukset** rikollisjärjestöön osallistumisesta tai sellaisen johtamisesta. Jotta toimivaltaiset viranomaiset voisivat paremmin havaita ja tutkia järjestäytynyttä rikollista toimintaa, uudelleentarkastelussa olisi tutkittava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että viranomaisilla on käytössään asianmukaiset **erityiset tutkintatekniikat**. Olisi pohdittava, tarvitaanko lisätoimenpiteitä, kuten **kansallisia järjestäytynyttä rikollisuutta koskevia strategioita** sekä **erikoisyksikköjä**, joilla on asiantuntemusta useilta eri aloilta monimutkaisten tutkimusten hoitamiseksi. Lisäksi uudelleentarkastelussa olisi tutkittava, tarvittaisiinko EU:n tason toimenpiteitä **rikoskumppaneitaan vastaan todistavien todistajien** viranomaisten kanssa tekemän yhteistyön helpottamiseksi.

Nimenomaan huumekauppaan liittyen vuonna 2024 arvioidaan **neuvoston puitepäätöstä 2004/757/YOS laittoman huumausainekaupan rikostunnusmerkistöjä ja seuraamuksia koskevien vähimmäissääntöjen vahvistamisesta**[49]. Erityisesti rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevia sääntöjä voitaisiin muuttaa, nykyaikaistaa ja vahvistaa.

EU:n tasolla olisi pohdittava myös, voisiko merkitystä olla muilla toimenpiteillä, joilla rajoitettaisiin rikollisverkostojen jäsenten mahdollisuuksia päästä EU:n sisämarkkinoille. Lainvalvontatoimien hyödyllisenä täydennyksenä voisivat olla tietyt kolmansien maiden toteuttamat toimenpiteet, joiden avulla estetään rikollisia käyttämästä varoja, joiden avulla he voivat soluttautua talouteen, ja rajoitetaan heidän kykyään toimia rajojen yli, erityisesti silloin, kun epäilty oleskelee EU:n ulkopuolella.

3.3.Ennaltaehkäisy

[48] Neuvoston puitepäätös 2008/841/YOS, tehty 24 päivänä lokakuuta 2008, järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta (EUVL L 300, 11.11.2008).

[49] Neuvoston puitepäätös 2004/757/YOS, tehty 25 päivänä lokakuuta 2004, laittoman huumausainekaupan rikostunnusmerkistöjä ja seuraamuksia koskevien vähimmäissääntöjen vahvistamisesta (EUVL L 335, 11.11.2004, s. 8).

Komissio katsoo, että **rikollisuuden ennaltaehkäisy on olennainen osa pitkän aikavälin toimia järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi**. Rikollisuuden ennaltaehkäisyä koskevassa EU:n toimintapolitiikassa keskitytään sellaisten teknisten tai hallinnollisten esteiden luomiseen, jotka estävät ihmisiä tekemästä rikosta. Lisäksi sillä edistetään kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa rikollisuuteen ja rikosten uusimiseen kannustavien tekijöiden vähentämiseksi esimerkiksi toimilla, joilla ehkäistään ihmisten joutumista haavoittuvaan asemaan, sillä se voi johtaa rikolliseen käytökseen. Ennaltaehkäisy on olennainen osa EU:n turvallisuuspolitiikkaa, joka kattaa huumausaineet[50], korruption[51], kyberrikollisuuden[52] ja monia muita aihealueita.

Monialaisen virastojen ja viranomaisten yhteisen lähestymistavan rikosten ennaltaehkäisyyn olisi sisällettävä tiivistä yhteistyötä paikallisviranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Tämä voi osaltaan vähentää rikollisen toiminnan todennäköisyyttä siten, että luodaan esteitä, lisätään potentiaalisten uhrien tietoisuutta ja tuetaan haavoittuvassa asemassa olevia yksilöitä ja yhteisöjä rikosriskin pienentämiseksi. Komissio tukee jäsenvaltioita ja paikallisia päätöksentekijöitä ja käytännön toimijoita **näyttöön perustuvien käytäntöjen ja välineiden hyödyntämisessä rikollisuuden ehkäisemiseen**. Komissio korostaa myös, että EU:n, kansallisen ja paikallisen tason päättäjien ja käytännön toimijoiden on **luotava yhteyksiä ja vaihdettava tietoja** selkeästi osoitettujen ja vakiintuneiden jakelu- ja viestintäkanavien kautta.

Toimi 10: Ehkäistään järjestäytynyttä rikollisuutta hallinnollisin toimenpitein
Keskeiset toimijat: komissio, jäsenvaltiot, Europol, hallinnollista lähestymistapaa koskeva eurooppalainen verkosto

Yli 80 prosenttia EU:ssa nykyisin toimivista rikollisverkostoista käyttää rikolliseen toimintaansa laillisia liiketoimintarakenteita.[53] Ne esimerkiksi perustavat pienyrityksiä pesemään laittomasti hankittuja rahojaan tai kilpailevat julkisissa tarjouskilpailuissa huijaten julkisia laitoksia. Siksi on tärkeää, että **hallintoviranomaiset ovat tietoisia** merkittävästä roolistaan järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Lisäksi kansallisella ja paikallisella tasolla **on otettava käyttöön asianmukaisia menettelyjä** yrityksen toiminnan lopettamiseksi, taustatarkastusten tekemiseksi ennen lupien ja tukien myöntämistä ja sopimusten tekemistä sekä muiden suojatoimien, kuten tarkastusten (esimerkiksi terveystarkastusten tai työsuojelutarkastusten), käyttöönottamiseksi, jotta voidaan estää rikollisuutta.

Useilla jäsenvaltioilla on käytössään pitkälle kehittyneet puitteet, joissa paikallisviranomaisilla on **valtuudet käyttää hallinnollisia välineitä, joilla estetään rikollisia soluttautumasta** laillisiin yrityksiin ja hallintorakenteisiin. Kaikissa jäsenvaltioissa **hallinnollista lähestymistapaa** ei kuitenkaan ole vielä kehitetty kovin pitkälle. Lisäksi kansallisten kehysten ja käytäntöjen erot hankaloittavat rajat ylittävää yhteistyötä, minkä seurauksena rikolliset

[50] COM(2020) 606 final.
[51] COM(2023) 234 final.
[52] https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/cybercrime_en
[53] https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report

yksinkertaisesti ylittävät rajan ja perustavat uusia vilpillisesti toimivia yrityksiä, jos viranomaiset lopettavat niiden aiemman liiketoiminnan.

Tästä syystä parhaiden käytäntöjen ja ohjeiden vaihtoa kaikkien jäsenvaltioiden kesken olisi edelleen vahvistettava, jotta jäsenvaltioita voidaan auttaa laatimaan kansalliset kehykset hallinnollisen lähestymistavan soveltamiseksi. Komissio **laatii vuonna 2024 käytännön ohjeita** hallinnollisten välineiden käytöstä ja tietojenvaihdosta rikollisten soluttautumisen torjunnassa. Tässä työssä hyödynnetään EU:n alueellisen tieto- ja asiantuntijakeskuksen[54] (EU:n rahoittama Belgian, Saksan ja Alankomaiden rajat ylittävää hallinnollista lähestymistapaa tukeva hanke), hallinnollista lähestymistapaa koskevan eurooppalaisen verkoston[55] ja EMPACT-foorumin kokemuksia.

Hallinnollinen lähestymistapa on yksi EMPACT-foorumin yhdeksästä yhteisestä horisontaalisesta strategisesta tavoitteesta. Komissio kehottaa painokkaasti jäsenvaltioita ja Europolia toteuttamaan vuosina 2024 ja 2025 operatiivisia toimenpiteitä juuri tämän tavoitteen edistämiseksi.

Toimi 11: Torjutaan design-lähtöaineiden leviämistä
Keskeiset toimijat: komissio, Euroopan parlamentti, neuvosto, EMCDDA

Rikolliset käyttävät päivittäistuotteiden tuotannossa tarvittavia kemikaaleja laittomien huumausaineiden valmistamiseen. EU on jo ottanut käyttöön sääntöjä näiden huumausaineiden lähtöaineiden saatavuuden rajoittamiseksi ja valvomiseksi.[56] Rikolliset voivat kuitenkin helposti kiertää nykyisiä näitä aineita koskevia tarkastuksia luomalla aina vain uusia design-lähtöaineita, jotka ovat huumausaineiden perinteisten lähtöaineiden läheisiä kemikaaleja. Niiden tarkoituksena on kiertää tullitarkastuksia, eikä niillä ole mitään tiedossa olevaa laillista käyttötarkoitusta.

Huumausaineiden lähtöaineita koskevassa EU:n nykyisessä lainsäädäntökehyksessä[57] noudatetaan aikaa vievää ainekohtaiseen luokitteluun perustuvaa lähestymistapaa, mikä vaikeuttaa järjestäytyneen rikollisuuden innovointitahdin mukana pysymistä. Aina kun uusi aine tunnistetaan huumausaineen lähtöaineeksi ja luokitellaan tarkastuksia ja valvontaa varten, järjestäytyneet rikollisryhmät reagoivat muuttamalla molekyylirakennetta hieman ja luovat

[54] EURIEC.
[55] Verkkosivusto – Hallinnollista lähestymistapaa koskeva eurooppalainen verkosto.
[56] Neuvoston asetus (EY) N:o 111/2005, annettu 22 päivänä joulukuuta 2004, yhteisön ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä (EUVL L 22, 26.1.2005, s. 1–10) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 273/2004, annettu 11 päivänä helmikuuta 2004, huumausaineiden lähtöaineista (EUVL L 47, 18.2.2004).
[57] Neuvoston asetus (EY) N:o 111/2005, annettu 22 päivänä joulukuuta 2004, yhteisön ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä (EUVL L 22, 26.1.2005, s. 1–10) ja huumausaineiden lähtöaineista 11 päivänä helmikuuta 2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 273/2004 (EUVL L 47, 18.2.2004).

uuden design-lähtöaineen. Tämä tapahtuu paljon nopeammin kuin aineen luokittelu (tarkastaminen) kestää.

Tästä syystä komissio aikoo vuodesta 2024 alkaen suunnitella innovatiivisia tapoja **nopeuttaa ja laajentaa nykyistä lähestymistapaa huumausaineiden lähtöaineiden luokitteluun**. Luokiteltujen aineiden valikoima laajennetaan kattamaan selkeästi tunnistetut johdannaiset ja samankaltaiset kemikaalit, jotka voidaan helposti muuntaa korvaaviksi aineiksi tai joita voidaan käyttää sellaisina laittomassa tuotannossa. Luokittelun viiveen osalta komissio pyrkii kaikin tavoin nopeuttamaan sellaisten tulevien delegoitujen säädösten hyväksymismenettelyä, joissa luokitellaan lisää aineita, työskentelemällä tiiviissä yhteistyössä Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa. Komissio ehdottaa, että tämä uusi lähestymistapa otetaan mahdollisimman laajasti käyttöön EU:n nykyisen oikeudellisen kehyksen puitteissa, kun uusia aineita luokitellaan.

Komissio voi mainittujen ongelmien perusteellisen tarkastelun ja mahdollisten ratkaisujen löytämisen jälkeen sekä huumausaineiden lähtöaineita koskevien EU:n asetusten arvioinnin[58] tulosten perusteella myöhemmin **tarkistaa näitä asetuksia[59]** myös design-lähtöaineiden aiheuttamien havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi. Komissio on tukenut kansainvälisiä ponnisteluja ja tekee niin jatkossakin. EU on pyrkinyt vahvistamaan monenvälistä yhteistyötä ja lisäämään tietoisuutta luokittelemattomien aineiden, erityisesti design-lähtöaineiden, aiheuttamista haasteista. EU seuraa tiiviisti YK:n huumausainetoimikunnan työtä ja osallistuu siihen. Toimikunta tarkastelee ja analysoi säännöllisesti maailmanlaajuista huumausainetilannetta. EU jatkaa tiivistä yhteistyötä **kansainvälisen huumausaineiden valvontalautakunnan** ja sellaisten samanmielisten maiden kanssa, jotka jakavat sen pyrkimykset konkreettisiin toimiin tätä ilmiötä vastaan. On erittäin tärkeää lisätä reagointinopeutta, sillä tällä hetkellä rikollisilla on runsaasti aikaa keksiä, miten tarkastuksia voidaan kiertää.

Toimi 12: Estetään rikollisverkostoja rekrytoimasta lapsia ja nuoria
Keskeiset toimijat: komissio, jäsenvaltiot (myös paikallisviranomaiset), EMCDDA, eurooppalainen rikoksentorjuntaverkosto, kansalaisjärjestöt

Rikollisverkostot, huumekauppiaat mukaan lukien, käyttävät hyväkseen haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä ja hyödyntävät nuoria tai jopa lapsia rikollisessa toiminnassa. Tällaista toimintaa ovat murrot, myymälävarkaudet, huumeita sisältävien konttien tyhjentäminen, räjähteiden asettaminen, verkkohuijaukset tai pankkitilien ”lainaaminen”. Helpon rahan toivossa nuoria houkuttelee koulunkäynnin tai työnteon keskeyttäminen. Nuorten suojelemiseksi ja rikollisen toiminnan häiritsemiseksi **on olennaisen tärkeää investoida tehokkaisiin rikostenehkäisypolitiikkoihin ja -välineisiin**.

[58] COM(2020) 768 final.
[59] Neuvoston asetus (EY) N:o 111/2005, annettu 22 päivänä joulukuuta 2004, yhteisön ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä (EUVL L 22, 26.1.2005, s. 1) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 273/2004, annettu 11 päivänä helmikuuta 2004, huumausaineiden lähtöaineista (EUVL L 47, 18.2.2004).

Rikosten ehkäisy edellyttää **paikallisyhteisöjen, perheiden, koulujen, sosiaalitoimen, kansalaisyhteiskunnan, lainvalvonnan, oikeuslaitoksen, vankilaviranomaisten ja yksityisen sektorin** osallistumista. Erittäin tärkeää on tässä yhteydessä EU:n ja kansallisten resurssien tehokas käyttö sosiaalisen yhteenkuuluvuuden parantamiseksi, työttömyyden torjumiseksi ja sen varmistamiseksi, että nuoret eivät keskeytä koulutustaan. Komissio auttaa edelleen Euroopan sosiaalirahasto plussan avulla haavoittuvassa asemassa olevia nuoria hyödyntämään potentiaaliaan. Se tukee paikallisia aloitteita köyhyyden, sosiaalisen syrjäytymisen ja nuorisotyöttömyyden torjumiseksi yhdenmukaisesti Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon kanssa.[60]

Komissio vahvistaa rikoksentorjuntaa koskevan tietämyksen ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa eurooppalaisen rikoksentorjuntaverkoston, radikalisoitumisen torjuntaverkoston ja EMPACT-foorumin kokemusten pohjalta. Komissio kokoaa yhdessä jäsenvaltioiden, EU:n rikoksentorjuntaverkoston ja muiden sidosryhmien kanssa rikosten ehkäisyn ammattilaiset ja päättäjät yhteen **vuonna 2024** järjestettävään **rikosten ehkäisyä käsittelevään korkean tason konferenssiin** ja esittelee kokoelman **järjestäytyneen rikollisuuden rekrytoinnin ehkäisemiseksi käytettyjä parhaita käytäntöjä**.

Toimi 13: Parannetaan yleistä turvallisuutta ja kansanterveyttä alueilla, joilla on huumeiden käyttöön ja myyntiin sekä huumerikollisuuteen liittyviä ongelmia
Keskeiset toimijat: komissio, jäsenvaltiot, EMCDDA

Useissa EU-maissa on muodostunut huumausaineisiin liittyvän rikollisuuden keskittymiä. **Huumeiden myyntiä ja käyttöä ja huumeisiin liittyviä rikoksia** tapahtuu erityisen paljon tietyissä paikoissa, kuten kaupunkilähiöissä, juna- ja metroasemilla sekä kaupunkien joutomailla. Tämä johtuu monista **tekijöistä**, kuten köyhyydestä ja sosiaalisesta syrjäytymisestä. Se johtaa paikallisyhteisöjen turvattomuuteen, ja näillä alueilla huumeita käyttävät ihmiset kärsivät jatkuvasti terveysongelmista, leimautumisesta ja sosiaalisista haitoista. Paikallisviranomaiset eivät voi yksin ratkaista tähän laittoman toiminnan keskittymiseen liittyviä haasteita, jotka edellyttävät kestäviä ratkaisuja.

Koska paikallisissa, alueellisissa ja kansallisissa tilanteissa on merkittäviä eroja, on löydettävä kohdennettuja ratkaisuja, joissa lainvalvontatoimet yhdistetään sosiaalisiin ja terveyteen liittyviin toimenpiteisiin. On erittäin tärkeää luoda tila parhaiden käytäntöjen ja näyttöön perustuvien lähestymistapojen vaihdolle eri toimijoiden välillä. Komissio järjestää EMCDDA:n tuella **vuonna 2024 korkean tason konferenssin**, joka kokoaa yhteen lainvalvontaviranomaisia, terveydenhuollon ja sosiaalialan ammattilaisia ja paikallisviranomaisia, mukaan lukien terveydenhuoltopalvelut, määrittelemään parhaita käytäntöjä. Osana EMPACT-foorumia

[60] COM(2017) 250 final.

järjestetään yhteisiä toimia ja koulutusta EMCDDA:n eurooppalaisen ehkäisevän päihdetyön opinto-ohjelman[61] pohjalta.

3.4.Kansainvälinen yhteistyö

Rikollisverkostojen maailmanlaajuisuus ja verkottuneisuus ovat pakottaneet **EU:n etsimään kiireesti kokonaisvaltaisia ratkaisuja rajojensa ulkopuolelta**. Huumekaupan torjunnassa etusijalle asetetaan yhteistyö niiden maiden ja alueiden kanssa, joiden kautta tärkeimmät huumausaineiden toimitusreitit kulkevat ja jotka eniten kärsivät huumekaupan haitallisista vaikutuksista. Tärkeää on myös yhteistyö sellaisten keskeisten kumppanien kanssa, jotka voivat auttaa löytämään ratkaisuja. EU:n ulkoiset toimet ja kumppanuudet ovat kattavia, ja niissä keskitytään sekä ennaltaehkäisyyn että järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan.

EU:n olisi edelleen parannettava oikeudellista ja lainvalvontayhteistyötä niiden maiden kanssa, joiden kansallista lainsäädäntöä rikolliset käyttävät väärin piiloutuakseen tai piilottaakseen varansa. Lisäksi EU jatkaa **Global Gateway -strategian**[62] puitteissa investoimista kumppanien infrastruktuuritarpeisiin ja korjaa esimerkiksi logistiikkakeskusten haavoittuvuutta erityisten Team Europe -aloitteiden avulla. Tällaisilla aloitteilla tuetaan myös turvallisuuden parantamista ja teknologian kehittämistä.

Satamien suojelemiseksi rikollisten soluttautumiselta komissio korostaa suhteissaan EU:n ulkopuolisiin maihin, että maiden on tärkeää noudattaa kaikilta osin kansainvälistä yleissopimusta ihmishengen turvallisuudesta merellä (SOLAS-yleissopimus) (erityisesti erityistoimenpiteitä merenkulun turvallisuuden parantamiseksi) sekä alusten ja satamarakenteiden kansainvälistä turvasäännöstöä (ISPS-säännöstö).[63]

Toimi 14: Lisätään tukea Länsi-Afrikassa toteutettaville operatiivisille huumekaupan torjuntaoperaatioille
Keskeiset EU:n toimijat: komissio, jäsenvaltiot, MAOC-N, Europol

Guineanlahdesta on tullut yksi **tärkeimmistä** Etelä-Amerikasta tuotavien **huumeiden kauppareiteistä**. Huumeet kulkevat Eurooppaan Guineanlahden kautta kalastusaluksilla, huvialuksilla, purjeveneissä ja muuntyyppisillä Etelä-Amerikasta lähtevillä aluksilla. Alukset lastaavat laittoman lastinsa rannikon edustalla ja purjehtivat kohti Guineanlahtea toimittaakseen huumeet muihin aluksiin. Nämä alukset tuovat lastin rantaan, ja sieltä huumeet salakuljetetaan Saharan autiomaan poikki Eurooppaan.

[61] https://www.emcdda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en
[62] JOIN(2021) 30 final.
[63] SOLAS XI-2 and the ISPS Code (imo.org).

EU:n merellisen turvallisuusstrategian muuttuvia uhkia vastaan ja sen toimintasuunnitelman[64] sekä EU:n Guineanlahti-strategian[65] mukaisesti komissio pyrkii yhdessä EU:n jäsenvaltioiden kanssa puuttumaan tähän huumausaineiden toimitusreittiin koordinoidusti. Tämä tapahtuu vaihtamalla tietoja, vahvistamalla kansallista läsnäoloa kyseisellä merialueella, helpottamalla yhteisiä operaatioita huumausaineiden merikuljetusten analysointi- ja torjuntakeskuksen (MAOC-N) tuella ja **tukemalla** edelleen **Länsi-Afrikan maiden huumekaupan torjumisvalmiuksien kehittämistä** esimerkiksi Global Illicit Flows -ohjelman (GIFP) avulla.

Tulevalla meriturvallisuusohjelmalla **Enhancing maritime security in Africa (Safe Seas for Africa)** pyritään vahvistamaan lainvalvontaviranomaisten valmiuksia torjua huumekauppaa merellä sekä Guineanlahden alueella että Swahilirannikolla ja läntisen Intian valtameren saarialueella.

Lisäksi EU selvittää parhaillaan Länsi-Afrikan osalta **mahdollisuutta tulevaan alueelliseen toimeen, jossa käytettäisiin kokonaisvaltaista lähestymistapaa laittoman kaupan väyliin ja keskuksiin**. Tällainen ohjelma tukisi myös vakauttamistoimia, koska sillä puututtaisiin mahdollisiin olemassa oleviin yhteyksiin järjestäytyneen rikollisuuden ja Länsi-Afrikassa leviävän terroritoiminnan välillä.

Toimi 15: Tehostetaan EU:n yhteistyötä Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden kanssa järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa
Keskeiset EU:n toimijat: komissio, Europol, Eurojust, jäsenvaltiot

Koska Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen sekä EU:n kohtaamat rikosuhat vaikuttavat vakavasti alueiden ihmisten turvallisuuteen ja hyvinvointiin, alueiden voimavarat on yhdistettävä uhan torjumiseksi. Latinalaisen Amerikan kanssa tehtävän lainvalvontayhteistyön parantamiseksi komissio neuvottelee ensisijaisesti **henkilötietojen vaihtoa Europolin kanssa koskevista kansainvälisistä sopimuksista** Bolivian, Brasilian, Ecuadorin, Meksikon ja Perun kanssa. Komissio myös tehostaa työtä neuvottelujen saattamiseksi päätökseen **kansainvälistä oikeudellista yhteistyötä Eurojustin kanssa koskevista sopimuksista** Brasilian, Argentiinan ja Kolumbian kanssa. Lisäksi komissio harkitsee ehdottavansa neuvostolle Eurojustin valtuuksien laajentamisesta siten, että se voisi osallistua oikeudelliseen yhteistyöhön erityisesti Latinalaisen Amerikan muiden maiden kanssa.

EU:n sekä Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen vahvistettuun kumppanuuteen oikeus- ja turvallisuusasioissa ja sen Team Europe -aloitteeseen kuuluu alueellisia ohjelmia, joilla tuetaan yhdennettyä rajavalvontaa ja ihmiskaupan ja ihmisten salakuljetuksen torjuntaa useissa Etelä-Amerikan maissa[66] (EUROFRONT) sekä huumeiden tarjonnan ja kysynnän vähentämistä Latinalaisessa Amerikassa ja Karibian alueella (COPOLAD), sekä Global Illicit Flows -ohjelma,

[64] Tarkistettu EU:n merellinen turvallisuusstrategia on lähetetty neuvoston hyväksyttäväksi.
[65] EU:n Guineanlahti-strategia, 17. maaliskuuta 2014, Euroopan unionin neuvosto https://www.consilium.europa.eu/media/28734/141582.pdf
[66] Kolumbia, Ecuador, Peru, Bolivia, Argentiina, Paraguay ja Brasilia.

jolla pyritään kehittämään valmiuksia torjua järjestäytynyttä rikollisuutta Latinalaisessa Amerikassa ja Karibian alueella (muiden alueiden ohella). Korkean tason vuoropuhelua tehostetaan myös EU:n ja CELAC-maiden huumeidentorjunnan koordinointi- ja yhteistyömekanismin avulla. Tässä yhteydessä **EL PAcCTO -ohjelman uusi versio 2.0** tarjoaa lisäresursseja lainvalvontayhteistyön vahvistamiseksi EU:n sekä Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen välillä, mukaan lukien AMERIPOLin tukeminen. EL PAcCTO 2.0 -ohjelmaan kuuluu yhteinen hanke, jolla tuetaan ja vahvistetaan tiedustelutiedon ja muiden tietojen vaihtoa, sujuvoitetaan operaatioita ja maksimoidaan tietojen käyttö Europolin ja Kolumbian välillä rikollisten huumekauppaverkostojen hajottamiseksi. Team Europe -lähestymistavan mukaisesti komissio tutkii myös mahdollisuuksia tukea **paikallisia erityistutkintaryhmiä** monimutkaisten tutkimusten suorittamisessa EU:n ulkopuolisissa maissa.

Vuonna 2022 Guayaquilissa Ecuadorissa takavarikoitiin 44 tonnia kokaiinia. Guayaquilin alueen satamat muodostavat nykyään yhden vilkkaimmista logistiikkakeskuksista kuljetettaessa huumeita konteissa Eurooppaan. Komissio käynnistää yhdessä kansallisten viranomaisten kanssa **erityisen arvioinnin Guayaquilin satamien** ja Guayaquilin lahden **haavoittuvuustekijöistä** voidakseen asettaa tulevat toimet kiireellisyysjärjestykseen, mukaan lukien EU:n tuki.

Toimi 16: Liittoumat synteettisten huumeiden aiheuttamiin uhkiin puuttumiseksi
Keskeiset toimijat: komissio, Europol, EMCDDA ja jäsenvaltiot

Suuria määriä **synteettisiä huumeita** voidaan valmistaa helposti ja nopeasti halvoista kemikaaleista kaikkialla maailmassa. Synteettiset huumeet ovat levinneet viime vuosikymmenen aikana kansainvälisellä ja alueellisella tasolla, ja ne ovat **todellinen uhka** terveydelle ja turvallisuudelle. Kasvavaa huolta herättää myös kaikkialle maailmaan vietävien synteettisten huumeiden tuotanto Euroopassa. EU:n olisi siksi otettava vastuu ja osallistuttava tämän ilmiön torjumiseen erityisesti etsimällä kansainvälisiä kumppaneita. Erittäin arvokasta on tiedonvaihto ja kokemusten jakaminen erityisesti Pohjois-Amerikan maiden kanssa, missä fentanyyliin liittyvät ongelmat ovat yleisimpiä. EU:n on lisättävä varautumista ja otettava käyttöön tehokkaita valvontatoimenpiteitä.

Komissio vahvisti 7. heinäkuuta 2023, että EU liittyy Yhdysvaltojen käynnistämään **synteettisten huumeiden aiheuttamien uhkien torjumiseen tähtäävään maailmanlaajuiseen liittoumaan**. Komissio ja korkea edustaja osallistuvat yhdessä asiaankuuluvien EU:n virastojen ja jäsenvaltioiden kanssa liittouman työhön, jolla pyritään parantamaan maailmanlaajuisia valvontavalmiuksia ja varautumista synteettisten huumeiden valmistuksesta ja laittomasta kaupasta aiheutuviin haasteisiin sekä kehittämään lähestymistapoja huumeiden kysynnän ja huumeisiin liittyvien haittojen vähentämiseen. Komissio tukee Yhdysvaltojen pyrkimystä esittää joulukuussa 2023 YK:n yleiskokouksen hyväksyttäväksi synteettisiä huumeita koskeva päätöslauselma.

Komissio aikoo myös keskustella edelleen **Kiinan** kanssa, **erityisesti huumausaineita koskevan EU:n vuoropuhelun kautta**, laittomien huumausaineiden tuotantoon sekä huumausaineiden lähtöaineiden ja muiden olennaisten kemikaalien kulkeutumiseen huumeiden

laittomaan valmistukseen ja tällaisilla aineilla käytävään kauppaan liittyvän yhteistyön tehostamisesta. Seuraavan, vuonna 2024 pidettävän EU:n ja Kiinan välisen huumausaineita koskevan vuoropuhelun ohella komissio aikoo jatkaa tietojen vaihtamiseksi keskinäistä hallinnollista apua osana **EU:n ja Kiinan yhteistä huumausaineiden lähtöaineita käsittelevää seurantaryhmää**. Tämä auttaa myös ehkäisemään EU:n ja Kiinan välisen kaupan kohteina olevien laittomien huumausaineiden valmistuksessa usein käytettävien lähtöaineiden ja kemiallisten aineiden väärinkäyttöä.

Toimi 17: Vahvistetaan oikeudellista ja lainvalvontayhteistyötä yhteistyöhaluttomien lainkäyttöalueiden kanssa

Keskeiset toimijat: komissio, jäsenvaltiot

Nykyaikaiset rikollisverkostot ovat luonteeltaan rajat ylittäviä. Ne käyttävät kansainvälisen kaupan reittejä kaikenlaisten laittomien tavaroiden laittomaan kauppaan ja hyödyntävät lainkäyttöalueiden välisiä aukkoja huumekauppaan ja valtavien rikostulojensa salaamiseen ja pesemiseen.[67] Yhteistyöhaluttomia lainkäyttöalueita käytetään myös rikollisverkostojen keskeisten henkilöiden turvapaikkoina, joissa he voivat välttyä tutkinta- ja syytetoimilta. Lisäksi maanalaisia pankkipalveluja tarjoavat toimijat piiloutuvat yleensä maihin, joissa poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö EU:n kanssa on hankalaa ja joissa he voivat nauttia korkeasta elintasosta.

Merkittävät viimeaikaiset tutkimukset, kuten Europolin tukema onnistunut operaatio Desert Light[68] marraskuussa 2022, ovat osoittaneet, että **tehokas oikeudellinen yhteistyö EU:n ulkopuolisten maiden kanssa on ehdottomasti tarpeen** sen varmistamiseksi, että kiinni otetut rikolliset luovutetaan, asetetaan syytteeseen ja tuomitaan. Tästä syystä on olennaisen tärkeää **vahvistaa oikeudellista ja lainvalvontayhteistyötä EU:n ulkopuolisten maiden kanssa**. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä rikollisten luovuttamiseen, talousrikostutkintaan ja rikollisten varojen takaisinhankintaan EU:n ulkopuolelta muun muassa tekemällä tiivistä yhteistyötä kolmansiin maihin lähetettyjen – jäsenvaltioiden tai EU:n virastojen – yhteyshenkilöiden kautta. Koordinoinnin tehostamiseksi, EU:n vaikutuksen maksimoimiseksi ja yhteyksien parantamiseksi EU:n ulkopuolisten maiden kanssa olisi harkittava EU:n lainvalvonta- ja oikeusalan yhteyshenkilöiden tehtävien perustamista ja heidän lähettämistään keskeisiin EU:n ulkopuolisiin maihin.

Operatiivisen toiminnan parantamisen ohella on tärkeää luoda yhteinen oikeudellinen kehys tehokkaalle rikosoikeudelliselle yhteistyölle kansainvälisellä tasolla. Yhteistyössään EU:n ulkopuolisten maiden kanssa komissio kehottaa niitä liittymään eurooppalaisiin yleissopimuksiin

[67] https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report

[68] https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/heat-rising-european-super-cartel-taken-down-in-six-countries

keskinäisestä oikeusavusta[69], rikollisten luovuttamisesta[70] sekä takavarikoinnista ja menetetyksi tuomitsemisesta[71].

Komissio pyrkii kartoittamaan ongelmat, joita jäsenvaltioilla on nykyisellään EU:n ulkopuolisten maiden kanssa, jotta diplomatialla voidaan pyrkiä tehokkaampaan yhteistyöhön, joka on EU:n perusoikeusnormien mukaista. Lisäksi komissio tutkii mahdollisuutta käynnistää neuvottelut erityisten **EU:n luovutussopimusten** tekemiseksi tilanteissa, joissa tällaisten sopimusten tekemisen edellytykset täyttyvät.

3.5. Yhteistyötä ja tukea

EU:n strategioiden hyväksymisen jälkeen komissio, jäsenvaltiot ja EU:n virastot ja elimet ovat kokoontuneet säännöllisesti rakentaakseen päätöksentekijöiden ja alan toimijoiden monialaisen yhteisön ja käydäkseen säännöllistä vuoropuhelua. Komissio jatkaa yhteistyötä kaikkien sidosryhmien kanssa järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevan strategian ja tässä tiedonannossa esitettyjen toimien täytäntöönpanossa parhaiden käytäntöjen vaihtamiseksi, tietojen jakamisen ja operatiivisen yhteistyön helpottamiseksi sekä tulevien tarpeiden pohtimiseksi.

Lisäksi komissio on kohdentanut järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan rahoitusta vuosiksi 2023–2025. Se järjestää **sisäisen turvallisuuden rahaston** puitteissa ehdotuspyyntöjä useista aiheista, kuten korruptiosta, digitaalisista tutkimuksista ja EMPACT-foorumin tukemisesta. Erityisesti on mainittava, että komissio käynnistää **vuoden 2023 loppuun mennessä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevan ehdotuspyynnön, jonka määrärahat ovat yhteensä 20 miljoonaa euroa**.

4. PÄÄTELMÄT

Järjestäytyneen rikollisuuden laajuus, kehittyneisyys ja väkivaltaiset seuraukset muodostavat vakavan uhkan EU:n turvallisuudelle. Rikollisverkostojen menetelmien kehittyessä myös EU:n menetelmien pitäisi kehittyä, ja **toimia näiden verkostojen hajottamiseksi on tehostettava kiireesti**. Tässä asiakirjassa on esitetty EU:n tasolla tarvittavia keskeisiä toimia, joilla tehostetaan suuren riskin rikollisverkostojen ja huumekaupan torjuntaa. Järjestäytynyttä rikollisuutta ja huumausaineita koskevien EU:n strategioiden täytäntöönpanoa

[69] Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskeva eurooppalainen yleissopimus (ETS N:o 30), https://rm.coe.int/16800656ce

[70] Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva eurooppalainen yleissopimus (ETS N:o 24), https://rm.coe.int/1680064587

[71] Rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista sekä terrorismin rahoittamista koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus (ETS N:o 198), https://rm.coe.int/168008371

kokonaisuudessaan olisi jatkettava täydellä vauhdilla. Komissio sitoutuu toteuttamaan nämä lisätoimet vuosina 2024 ja 2025 tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden sekä EU:n virastojen ja elinten kanssa.

Yhteiset, vankat ja tehokkaat säännöt ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan tehostaa kansallisia toimenpiteitä ja järjestäytyneen rikollisuuden ja huumekaupan vastaista EU:n ja kansainvälistä yhteistyötä sekä suojella näiden rikosten uhreja. Komissio kehottaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa hyväksymään lainsäädäntökauden loppuun mennessä **varojen takaisinhankintaa ja menetetyksi tuomitsemista koskevan direktiivin**, **Prüm-asetuksen tarkistuksen**, **pankkitilirekisterien yhteenliittämistä koskevat säännöt**, **ehdotetun rahanpesun torjuntaa koskevan säädöspaketin** ja **luonnoksen direktiiviksi korruption torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin**. Komissio toistaa olevansa sitoutunut tiiviiseen yhteistyöhön lainsäätäjien kanssa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Järjestäytyneen rikollisuuden ja huumekaupan torjunnan on oltava yksi EU:n ja sen jäsenvaltioiden ensisijaisista tavoitteista. **Niiden on yhdessä puututtava kohtaamiinsa uhkiin**, minkä vuoksi komissio toivoo Euroopan parlamentin ja neuvoston hyväksyvän kaikki tässä etenemissuunnitelmassa esitetyt ensisijaiset toimet sekä keskipitkän ja pitkän aikavälin toimenpiteet.